

Ніколаєва С. Ю.,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки, методики викладання іноземних мов
й інформаційно-комунікаційних технологій,
Київський національний лінгвістичний університет,
ORCID ID 0000-0003-2522-2059
nikolaeva.ku@gmail.com

Черниш В. В.,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки, методики викладання іноземних мов
й інформаційно-комунікаційних технологій,
Київський національний лінгвістичний університет,
ORCID ID 0000-0002-5457-5024
valentyna.chernysh@knu.edu.ua

НАВЧАННЯ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ НАПИСАННЯ ТЕЗ ВИСТУПІВ НА КОНФЕРЕНЦІЯХ

Статтю присвячено опису комплексу завдань для навчання студентів бакалаврату, магістратури та аспірантури писати тези виступів на наукових та науково-практичних конференціях. Проаналізовано дослідження та публікації із зазначеної проблеми і зроблено висновок про недостатню увагу дослідників до її практичного аспекту. Виокремлено три етапи в підготовці молодих учених до написання тез відповідно до кваліфікаційних рівнів, зафіксованих у Національній рамці кваліфікацій: підготовчий (повідомлення концептуальних та методологічних знань у галузі написання тез), основний (розвиток спеціальних умінь у сфері написання тез із методики навчання іноземних мов) та завершальний (розвиток і вдосконалення вмінь редагування та оформлення тексту, дотримання норм академічної доброчесності, самоаналізу тощо). Кожен з етапів охоплює серію завдань. Загалом завдання розроблено від повідомлення знань про типи тез до навчання самоаналізу якості підготовлених до опублікування тез. Виконання завдань передбачає використання різноманітних сервісів Інтернету.

Ключові слова: студент; магістрант; аспірант; тези виступу; конференція; комплекс завдань; методика навчання іноземних мов.

Nikolaeva, Sofiya,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Pedagogy,
Methods of Teaching Foreign Languages
and Information and Communication Technologies,
Kyiv National Linguistic University,
ORCID ID 0000-0003-2522-2059
nikolaeva.ku@gmail.com

Chernysh, Valentyna,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
The Head of the Department of Pedagogy,
Methods of Teaching Foreign Languages
and Information and Communication Technologies,
Kyiv National Linguistic University,
ORCID ID 0000-0002-5457-5024
chernysh_val@ukr.net

**TRAINING YOUNG SCIENTISTS WRITING
THE CONFERENCE SPEECHES THESES**

The article is devoted to the description of a set of tasks for teaching bachelor, master and postgraduate students to write abstracts of speeches at scientific and scientific-practical conferences. Studies and publications on the formulated problem are analyzed, and a conclusion is made about insufficient attention of researchers to the practical side of the issue. Three stages have been introduced in the preparation of young scientists for writing abstracts in accordance with the qualification levels recorded in the National Qualifications Framework: preparatory (providing conceptual and methodological knowledge in the field of abstracts writing), main (development of special skills in the field of writing abstracts in the sphere of teaching foreign languages methods) and the final one (development and improvement of the skills of editing and text design, compliance with the norms of academic integrity, self-analysis). Each of the stages includes a series of tasks. In general, the tasks are developed from providing knowledge about the types of abstracts to teaching self-analysis of the prepared for publication abstracts quality. Completion of tasks involves the widespread use of various Internet services.

Keywords: student; undergraduate, postgraduate student; theses of the speech; the conference; set of tasks; methods of teaching foreign languages.

Постановка проблеми. Наказом Міністерства освіти і науки України від 23 вересня 2019 року № 1220 затверджено «Вимоги до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії». У цьому документі детально подано вимоги до трьох наукових публікацій, у яких має бути розкрито основний зміст дисертацій. Конкретизовано також, що до таких наукових публікацій належать: «не менше однієї статті в періодичних наукових виданнях інших держав...», «статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б»...»; «наукова публікація у виданні, віднесеному до першого – третього квартилів (Q 1 – Q 3)...» (Міністерство освіти і науки України, 2019).

Наведені фрагменти тексту зазначеного Наказу МОН дозволяють констатувати, що вимоги до опублікування тез наукових доповідей, з якими вони виступають на наукових і науково-практичних конференціях, не регламентовані ні кількісно, ні якісно. На практиці ж виступи на конференціях і опублікування тез наукових доповідей становлять значний обсяг наукової підготовки майбутніх докторів філософії. Щодо опублікування тез доповідей студентами бакалаврату і магістратури, то ніяких регулятивних документів узагалі немає, але їх треба готувати та публікувати. Отже, вважаємо проблему актуальною і такою, що заслуговує на вивчення.

Слідом за Ю. П. Сурміним, тлумачимо як опубліковані до початку наукової або науково-практичної конференції матеріали, в яких висвітлено ключові питання наукової доповіді (Сурмін, 2008).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі проблемі написання наукових текстів присвячено значну увагу. Аналіз публікацій дозволяє зробити висновок, що в теоретичному плані докладно схарактеризовано різні типи наукових текстів: тез, аналітичних записок, наукових статей, звітів за результатами наукового дослідження, наукових монографій, дисертацій, авторефератів тощо (Сурмін, 2008; Кряжич, 2015; Наумовець, 2003, 2010). Найбільше проаналізовано та описано такий науковий продукт, як стаття. Детально схарактеризовано такі типи статей: емпірична, тематична, теоретична, методологічна, літературний огляд тощо (Сурмін, 2008; Пілющенко, 2004). У теоретичному аспекті дослідники розглянули й окремі питання написання тез наукових доповідей: типи тез, структура тез доповідей, алгоритм написання тез, загальні вимоги до написання тез (Берг, 2007; Самойчук, Верхованцева; Хайчіна, 2014).

Ми також дослідили, узагальнили та опублікували тези доповіді «Написання тез наукової доповіді: основні недоліки й шляхи їх подолання» (Ніколаєва, 2021). Наведемо виявлені недоліки в підготовці тез: «неконкретні назви тез і невміння сформулювати проблему, написання реферату замість тез, присвячення значного обсягу тексту опису досягнень інших науковців, поверховість викладу матеріалу та неповнота розкриття теми тез, невідповідність змісту назві тез, відсутність конкретних висновків, не володіння науковим українським мовленням, невміння оформляти посилання на публікації інших авторів згідно з чинним стандартом, некоректність укладання списку літератури тощо» (Ніколаєва, 2021).

Значну увагу написанню тез приділяється і в зарубіжній методичній науці. Розглянуто, наприклад, такі питання:

- How to Write a Strong Thesis Statement. Режим доступу: <https://www.easybib.com/guides/writing-guides/parts-of-a-paper/how-to-write-a-strong-thesis-statement/>

- Guide to Writing Thesis Statements. Режим доступу: <https://depts.washington.edu/pswrite/thesisstmt.html>
- Developing a Thesis Statement. Режим доступу: <https://writing.wisc.edu/handbook/process/thesis/>
- How to Write a Thesis Introduction. Режим доступу: <https://www.student.unsw.edu.au/introductions>
- Using Thesis Statements. Режим доступу: <https://advice.writing.utoronto.ca/planning/thesis-statements/>

Щодо цілісного комплексу завдань для навчання молодих науковців написання тез доповідей із МНІМіК, то він залишився дещо поза увагою дослідників і заслуговує, на нашу думку, на додаткові наукові розвідки. Цій проблематиці і запропонована публікація.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Практика роботи зі студентами бакалаврату, магістратури та аспірантури свідчить, що їх треба цілеспрямовано навчати особливостей цього виду наукової діяльності. Із цією метою ми розробили комплекс завдань, які дозволяють розвинути необхідні вміння написання тез у галузі методики навчання іноземних мов і культур (МНІМіК). У цілому весь цикл навчання написання тез охоплює три етапи: підготовчий, основний і завершальний, ми їх виокремили, з урахуванням опису кваліфікаційних рівнів Національної рамки кваліфікацій (Кабінет міністрів України, 2020). Розглянемо ці етапи та завдання до них докладніше.

Етап підготовчий. Мета: надання концептуальних і методологічних знань у галузі МНІМіК та професійної викладацької діяльності в аспекті написання тез виступів на наукових та науково-практичних конференціях; сприяння розширити та переоцінити вже наявні знання і професійну практику в цій сфері.

Завдання 1.

Мета: надати знання з основних типів тез.

Інструкція: прочитайте статтю Берга Д. Б. «Краткое руководство по написанию тезисов доклада» (Берг, 2007) і з'ясуйте, які наявні типи тез та їхні типові структури. Режим доступу:

<http://old.kmu.itmo.ru/file/stat/12/berg.pdf>

Завдання 2.

Мета: надати знання з функціонального призначення тез.

Інструкція: ознайомтеся з публікацією Сурміна Ю. П. «Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація» (Сурмін, 2008, с. 31–32) і з'ясуйте функціональне призначення тез. Режим доступу:

<http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/surmin.pdf>

Завдання 3.

Мета: надати знань із характеристики тез за результатами завершеного дослідження.

Інструкція: подивіться відеолекцію Ніколаєва Євгенія. «Як написати тези доповіді ...» і зафіксуйте

основні характерні риси тез, підготовлених за результатами завершеного дослідження, і ознаки якісно підготовлених тез. Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=uOjZhFlvg7w&t=102s>

Етап основний. Мета: розвиток спеціалізованих умінь, необхідних для написання тез виступів із проблем МНІМіК на наукових та науково-практичних конференціях; удосконалення вже набутих умінь у цій сфері.

Завдання 1.

Мета: навчити формулювати досліджувану проблему.

Інструкція: ознайомтеся з прикладом формулювання проблеми, що висвітлюється в тезах. Випишіть фрагмент подання проблеми дослідження. Запропонуйте формулювання проблеми тез, які Ви плануєте писати.

Тези для аналізу: «Написання тез наукової доповіді: основні недоліки і шляхи їх подолання» (Ніколаєва, 2021). Режим доступу:

<https://conf.krok.edu.ua/ONTR/ESTR/paper/view/407>

Завдання 2.

Мета: навчити коротко визначати використані методи дослідження.

Інструкція: ознайомтеся з прикладом опису методів дослідження в згаданій вище публікації, які було застосовано для дослідження сформульованої проблеми. Продумайте і зафіксуйте методи дослідження, які Ви плануєте використати для розв'язання обраної проблеми.

Завдання 3.

Мета: навчити обирати наукові джерела з визначеної проблеми для написання тез.

Інструкція: для пошуку літератури використовуйте різноманітні джерела. Почніть із «Літератури» в дисертаціях і монографіях із проблеми за останні п'ять років. Не забувайте про бібліотечні каталоги, електронні бази даних, періодичні видання тощо. Обов'язково підберіть публікації іноземними мовами. Укладіть перелік обраних наукових публікацій із відповідної проблеми. Опрацюйте ці публікації. Використовуйте пошукові системи наукової інформації. Особливу увагу зверніть на пошукову систему і базу даних наукових цитувань Open Ukrainian Citation Index (OUCI), до якої надходять дані від усіх видань, що використовують сервіс Cited-by від Crossref та підтримують Initiative for Open Citations.

Завдання 4.

Мета: навчити визначати призначення запланованих до написання тез.

Інструкція: визначіть, з якою метою Ви плануєте публікувати тези: узагальнити набуті результати дослідження; подати суть дослідження в коротких формулюваннях; глибше розібратися в досліджуваній

проблемі; реалізувати можливість протиставляти свою думку поглядами інших дослідників. Зафіксуйте свій висновок.

Завдання 5.

Мета: навчити визначати тип тез із МНІМіК.

Інструкція: ознайомтеся із зазначеними нижче опублікованими Ніколаєвою С. Ю. тезами наукових доповідей і визначіть їхній тип згідно з класифікацією Берга Д. Б.: «До постановки проблеми», «Результати дослідження», «Нова методика роботи» (Берг, 2007, с. 6):

- Написання тез наукової доповіді: основні недоліки і шляхи їх подолання. *Освіта та наука: трансформація, відповідальність, академічна свобода*. Наукова онлайн конференція. Київ, Університет економіки та права «КРОК». 5 березня 2021 року. Режим доступу:

<https://conf.krok.edu.ua/ONTR/ESTR/paper/view/407>

- Принципи автономного навчання майбутніх докторів філософії в галузі освіти. *Applied and fundamental scientific research. Abstracts of XIX International Scientific and Practical Conference*. Brussels, Belgium. 2021. Pp. 164–170. Режим доступу:

<https://isg-konf.com>.

- Загальна характеристика освітньої програми «Викладання європейських мов на основі комбінованих технологій (англійська мова і друга західноєвропейська мова). *Modern approaches to the introduction of science into practice. Abstracts of X International Scientific and Practical Conference*. San Francisco, USA 2020. Pp. 55 – 61. Режим доступу:

<https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2020/03/X-Conference-30-31-San-Francisco-USA.pdf>

Оберіть тип тез, які Ви плануєте опублікувати.

Завдання 6.

Мета: навчити аналізувати структуру тез із МНІМіК.

Інструкція: проаналізуйте і запишіть структуру п'яти обраних Вами опублікованих тез із МНІМіК.

Тези для аналізу: матеріали міжнародної науково-практичної відеоконференції «Світ цінностей і цінності у світі», 13 – 14 травня 2021 року. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2021. Режим доступу:

<https://knlu.edu.ua/research/conferences>

Завдання 7.

Мета: навчити визначати структуру тез із МНІМіК відповідно до обраного типу тез.

Інструкція: виберіть і проаналізуйте п'ять опублікованих тез доповідей із МНІМіК і визначіть, якому типу тез відповідає їхня структура.

Тези для аналізу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови», 2019 р. Режим доступу:

<https://onedrive.live.com/?authkey=%21ABk0VY5mWgJxR1A&cid=68696B3E65309B90&id=68696B3E65309B90%2120833&parId=68696B3E65309B90%2119936&o=OneUp>

Завдання 8.

Мета: навчити укладати тези з МНІМіК певного типу за визначеною структурою.

Інструкція: оберіть структуру запланованих Вами до написання тез обраного типу відповідно до рекомендацій Берга Д. Б. (Берг, 2007, с. 2–3), адаптованих до МНІМіК (див. Табл.1). Конкретизуйте і запишіть структуру обраного Вами типу тез згідно з обраною проблемою.

ваних до МНІМіК (див. Табл.1). Конкретизуйте і запишіть структуру обраного Вами типу тез згідно з обраною проблемою.

Таблиця 1**Рекомендовані структури тез наукових доповідей із МНІМіК**

Структура тез із МНІМіК типу «Постановка проблеми»	Структура тез із МНІМіК типу «Результати дослідження»	Структура тез із МНІМіК типу «Нова методика роботи»
<ul style="list-style-type: none"> – короткий вступ (актуальність теми для МНІМіК); – мета роботи (формулювання проблеми з МНІМіК або завдання); – короткий огляд різних поглядів на проблему з МНІМіК; – виклад власних думок на проблему з МНІМіК; – передбачувані дослідження з проблеми в галузі МНІМіК; – висновки для МНІМіК (завдання або проблема для подальшого дослідження). 	<ul style="list-style-type: none"> – короткий вступ (постановка проблеми з МНІМіК); – мета роботи (конкретне дослідження в галузі МНІМіК); – базові положення дослідження або гіпотеза наукових розвідок у сфері МНІМіК; – використані методи дослідження у МНІМіК; – параметри вибірки дослідження з МНІМіК; – проміжні результати дослідження з МНІМіК; – основні результати дослідження з МНІМіК; – висновки для МНІМіК (інтерпретація одержаних результатів). 	<ul style="list-style-type: none"> – короткий вступ (опис завдань із МНІМіК, для розв'язання яких необхідна нова методика); – мета роботи (розробити певну МНІМіК); – опис чинних МНІМіК; – опис нової МНІМіК; – опис результатів упровадження розробленої МНІМіК; – оцінка переваг і недоліків нової МНІМіК; – висновки для МНІМіК (перспективи вдосконалення методики).

Завдання 9.

Мета: навчити планувати основний результат (висновки) опублікованих тез наукової доповіді з МНІМіК.

Інструкція: виберіть та проаналізуйте висновки п'яти опублікованих тез доповідей із МНІМіК. Сформулюйте попередні висновки своїх тез.

Тези для аналізу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови», 2020 р. Режим доступу:

<https://onedrive.live.com/?authkey=%21AGtAgE9rJHzUbXm&cid=68696B3E65309B90&id=68696B3E65309B90%2124966&parId=68696B3E65309B90%2124963&o=OneUp>

Завдання 10.

Мета: підготувати до формулювання назви тез із МНІМіК.

Інструкція: подивіться відеопрезентацію «Як написати тези?» і визначіть, яким вимогам має відповідати назва тез. Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=w3O3j2ynneQ>

Запишіть сформульовані автором відеопрезентації вимоги. Поділіть їх на обов'язкові та факультативні. Особливу увагу зверніть на обов'язкові.

Завдання 11.

Мета: навчити формулювати назву тез із МНІМіК.

Інструкція: виберіть та проаналізуйте п'ять назв опублікованих тез доповідей із МНІМіК і визначіть, чи відповідають вони типу, загальним висновкам та основному змісту тез, а також назві конференції.

Тези для аналізу: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців та студентів «Полілог культур: освітній і культурологічний аспекти» (31 березня 2020 р.). Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2020. Режим доступу:

<https://philology.com.ua/science/conferences/>

Сформулюйте і зафіксуйте назву своїх запланованих до опублікування тез, враховуючи описані вище вимоги. Зверніть увагу на те, що вона має бути лаконічною, точною, достатньо повною. Бажано й такою, що привертає увагу. Назва зумовлює зміст Ваших тез!

Завдання 12.

Мета: навчити писати розгорнутий план (розділи) тез.

Інструкція: укладіть розгорнутий план запланованих тез доповіді, обраного Вами типу. Пригадайте, що теза – це положення або твердження, яке треба доводити. Продумайте, про що потрібно писати в кожному з пунктів плану. До кожного пункту сформулюйте одну тезу. Одна теза – це один абзац тексту. Запишіть визначені тези.

Завдання 13.

Мета: навчити писати основну частину тез запланованої доповіді.

Інструкція: викладіть основний зміст кожного з абзаців тез. Перевірте, чи вдалося Вам повністю розкрити тему. За необхідності додайте матеріал і насамперед докази. Ви можете змінити порядок подання абзаців, змінити окремі формулювання тощо.

Логіка викладу матеріалу має довести провідну ідею Вашого дослідження. Перевірте, чи не треба змінити назву тез.

Завдання 14.

Мета: навчити формулювати остаточні висновки до тез.

Інструкція: поверніться до запланованого раніше основного результату (висновків), запланованих Вами до опублікування тез наукової доповіді з МНІМіК. Зверніть увагу на їхню конкретність. Ознайомтеся з можливими варіантами подання висновків. Сформулюйте остаточні висновки до Ваших тез. Вони мають бути добре аргументованими та актуальними.

Тези для аналізу: матеріали XIII Міжнародної науково-методичної конференції «Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі. Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2021. Режим доступу: <http://foreign-languages.karazin.ua/resources/18d02ba88a288030c4ef88c913682e54.pdf>

Етап завершальний. Мета: розвиток та вдосконалення вмінь редагування й оформлення тексту тез; дотримання належної академічної доброчесності; здатності до критичного аналізу та оцінки власних наукових ідей.

Завдання 1.

Мета: навчити перевіряти підготовлені тези на використання наукового стилю написання цього наукового продукту українською або іноземною мовою.

Інструкція: прочитайте текст тез повністю. Зверніть особливу увагу на фактори, рекомендовані Сурміним Ю. П. у публікації «Наукові тексти: специфіка, підготовка, презентація» (Сурмін, 2008, с. 11–15): структурованість; композиційність; логічну послідовність; наявність понять, які можна інтерпретувати неоднозначно; коректність цифр і фактів; наявність повторів; завершеність та цілісність; стислість і ясність викладу. За необхідності відредагуйте текст, внесіть виправлення і зміни.

Завдання 2.

Мета: навчити оформляти список літератури до тексту тез згідно із чинними стандартами.

Інструкція: зверніть увагу на те, що в тезах дають обмежену кількість посилань, але їх треба оформити відповідно до вимог Інформаційного листа конференції. Якщо бібліографічний опис посилань необхідно здійснити за Державним стандартом, зверніться до документа ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання (загальні правила складання)» Режим доступу:

https://knlueduamy.sharepoint.com/personal/library_knlu_edu_ua/_layouts/15/onedrive.aspx?id=%2Fpersonal%2Flibrary_knlu_edu_ua%2FDocuments%2Fелектронні%20послуги%2FDSTU_8302-2015%2Fpdf&parent=%2Fpersonal%2Flibrary_knlu_edu_ua%2FDocuments%2Fелектронні%20послуги

Якщо ж вимагається оформлення бібліографічних посилань відповідно до стилю APA, ознайомтеся зі стандартами APA Citation Style. Режим доступу:

https://ztu.edu.ua/ua/science/files/6_APA-style.pdf

Завдання 3.

Мета: навчити додержуватися норм відповідальності та доброчесності в науці.

Інструкція: ознайомтеся з Листом МОН України № 1/11-8681 від 15.08.2018 «Рекомендації щодо запобігання академічного плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, моно-графіях, наукових доповідях, статтях тощо).» Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v8681729-18#Text>

Опрацюйте також Лист МОН від 20.05.2020 р. № 1/9-263. «Запобігання окремих проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності: аналітична записка». Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5ec/672/d11/5ec672d11cc7d603376447.pdf>

Перевірте Ваші підготовлені тези на унікальність за допомогою одного з онлайн-сервісів.

Завдання 4.

Мета: навчити оформляти текст тез згідно з рекомендаціями Інструктивного листа конференції щодо загальних вимог.

Інструкція: уважно прочитайте загальні вимоги до оформлення тез і визначіть, чи всі з них Ви врахували: максимальну кількість авторів; обсяг матеріалу; формат тексту; орієнтацію сторінки; розмір полів, інтервалів, абзаців тощо. Інколи Інформаційний лист містить «Шаблон тез». Внесіть необхідні правки.

Завдання 5.

Мета: навчити робити аналіз підготовлених тез наукової доповіді.

Інструкція: перегляньте відеофрагмент «Як не попасти на плагіат?! Scopus | Web of Science | «Наукові публікації – Publ.Science» і визначіть, які з рекомендацій лектора Ви не врахували. Режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=P6dbT3NuYOI>

Прочитайте свої тези ще раз і внесіть необхідні правки.

Надсилайте підготовлені тези до оргкомітету конференції в зазначений в інформаційному листі спосіб.

Результати дослідження. Упровадження в освітньо-науковий процес описаного вище комплексу завдань дозволяє реалізувати одну з вимог Національної рамки кваліфікацій: навчити молодих науковців вільного спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому (Кабінет міністрів України, 2020). У нашому випадку –

опублікування тез із проблем МНІМіК. Практичне застосування розробленого комплексу підтвердило свою ефективність.

Перспективи подальших розвідок. Наступним кроком у дослідженні цієї проблеми має стати, на нашу думку, розробка окремого докладнішого комплексу завдань для навчання писати тези наукової доповіді саме студентів бакалаврату. Це їхня перша наукова публікація і вони потребують більшої допомоги.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Берг, Д. Б. (2007). *Краткое руководство по написанию тезисов научного доклада*: метод. указ. Екатеринбург: УГТУ-УПИ. Взято из <http://www.ustu.ru/Пособие&jf=yes>
- Кабінет міністрів України. (2020). *Про затвердження Національної рамки кваліфікацій*. Постанова від 25 червня 2020 р. № 519 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. N 1341. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/519-2020-п#Text>
- Княжич, О. О. (2015). *Особенности работы с авторами – молодыми учеными*. Взято з https://www.nas.gov.ua/publications/books/series/9789660247048/Documents/2015_11/06_kryazhich.pdf
- Міністерство освіти і науки України. (2019). *Вимоги до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії*. Наказ від 23 вересня 2019 року № 1220. Взято з http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE34057.html
- Наумовець, А. Г. (2003). *Ви віч-на-віч з аудиторією: децю про «технологію» наукових доповідей, популярних лекцій, дисертаційних промов і конкурсних проєктів*. Київ: Наукова думка.
- Наумовець, А. Г. (2010). *Ви і ваша аудиторія*. Київ: Академперіодика.
- Ніколаєва, С. Ю. (2021). Написання тез наукової доповіді: основні недоліки і шляхи їх подолання. *Освіта та наука: трансформація, відповідальність, академічна свобода*, Україна. Взято з <https://conf.krok.edu.ua/ONTR/ESTR/paper/view/407>
- Пілющенко, В. Л., Шкрабак, І. В., Словенко, Е. І. (2004). *Наукове дослідження : організація, методологія, інформаційне забезпечення*. Київ: Лібра.
- Самойчук, К. О., & Верхоланцева, В. О. *Психологія і технологія наукової творчості та апробація результатів наукових досліджень*: електронний навчальний посібник. Режим доступу: http://elib.tsatu.edu.ua/dep/mtf/ophv_16/page11.html
- Сурмін, Ю. П. (2008). *Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація: навчальний посібник*. Київ: НАДУ при Президентові України, Україна. Режим доступу: <http://lib.rada.gov.ua/ static/ about/text/surmin.pdf>
- Хайчіна, Ю. М. (2014). *Методично рекомендований алгоритм написання тез доповідей*: метод. реком. Кременчук. Взято з <http://www.model.poltava.ua/attachments/article/722/Методично%20рекомендований%20алгоритм%20написання%20тез%20доповідей.pdf>

REFERENCES

- Berh D. B. (2007). *Kratkoe rukovodstvo po napysaniyu tezysov nauchnoho doklada*: metod. ukaz. Ekaterynburh : UHTU-UPY. Vzjato iz <http://www.ustu.ru/Пособие&jf=yes>
- Kabinet ministriv Ukrainy (2020). *Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii*. Postanova vid 25chervnia 2020 r. N 519 «Pro vnesennia zmin u dodatok do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2011 r. N 1341. Vzjato z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/519-2020-п#Text>
- Kniazhych O. O. (2015). *Osoblyvosti roboty z avtoramy – molodymy naukovtsiamy*. Vzjato z https://www.nas.gov.ua/publications/books/series/9789660247048/Documents/2015_11/06_kryazhich.pdf
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2019). *Vymohy do opublikuvannia rezultativ dysertatsii na zdobuttia naukovoho stupenia doktora filosofii*. Nakaz vid 23 veresnia 2019 roku N 1220. Vzjato z http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE34057.html
- Naumovets A. H. (2003). *Iy vich-na-vich z audytorieiu: deshcho pro «tekhnohiiu» naukovykh dopovidei, populiarnykh lektsii, dysertatsiinykh promov i konkursnykh proektiv*. Kyiv: Naukova dumka.
- Naumovets, A. H. (2010). *Iy i vasha audytoriiia*. Kyiv: Akademperiodyka.
- Nikolaieva, S. Yu. (2021). Napysannia tez naukovoї dopovidi: osnovni nedoliky i shliakhy yikh podolannia. *Osvita ta nauka: transformatsiia, vidpovidalnist, akademichna svoboda*, Ukraina. Vzjato z <https://conf.krok.edu.ua/ONTR/ESTR/paper/view/407>
- Piliushchenko, V. L., Shkrabak, I. V., Slovenko, E. I. (2004). *Naukove doslidzhennia : orhanizatsiia, metodolohiia, informatsiine zabezpechennia*. Kyiv: Libra.
- Samoichuk, K. O. & Verkholantseva, V. O. *Psykhologhiia i tekhnohiiia naukovoї tvorchosti ta aprobatsiia rezultativ naukovykh doslidzen*: elektronnyi navchalnyi posibnyk. Vzjato z http://elib.tsatu.edu.ua/dep/mtf/ophv_16/page11.html
- Surmin, Yu. P. (2008). *Naukovi teksty: spetsyfika, pidhotovka ta prezentatsiia: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: NADU pry Prezidentovi Ukrainy, Ukraina. Vzjato z <http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/surmin.pdf>
- Khaichina Yu. M. (2014). *Metodychno rekomendovanyi alhorytm napysannia tez dopovidei*: metod. rekom. Kremenчук. Vzjato z <http://www.model.poltava.ua/attachments/article/722/Методично%20рекомендований%20алгоритм%20написання%20тез%20доповідей.pdf>

Отримано 12.12.2021 р.

